

Посебни финансиски извештаи и
Извештај на независниот ревизор

Витаминка а.д., Прилеп

31 декември 2016 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон посебните финансиски извештаи	7
Прилози	

Извештај на независниот ревизор

До Раководството и Акционерите на
Витаминка а.д., Прилеп

Grant Thornton DOO
1000 Skopje
Sv. Kiril i Metodij 52 b - 1/20
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

Извештај за посебните финансиски извештаи

Извршивме ревизија на придружните посебни финансиски извештаи на **Витаминка а.д., Прилеп** (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2016 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 38.

Одговорност на Раководството за посебните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие посебни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие посебни финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали посебните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во посебните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од процената на ревизорот, и истите вклучуваат процена на ризиците од материјално погрешно прикажување во посебните финансиски извештаи, било поради измама или грешка.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Друштвото. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на посебните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека, посебните финансиски извештаи ја презентираат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Витаминка а.д., Прилеп на ден 31 декември 2016 година, како и резултатот од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2016 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2016, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации објавени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2016.

Скопје,
31 март 2017 година

Grant Thornton ДОО, Скопје

Управител
Марјан Андонов

Овластен ревизор
Марјан Андонов

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Посебни финансиски извештаи
31 декември 2016

Извештај за финансиската состојба

	Бел.	31 декември 2016 000 МКД	31 декември 2015 000 МКД
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	723,763	636,702
Нематеријални средства	6	577	704
Вложувања во подружници	8	55,664	50,887
Финансиски средства расположливи за продажба	9	16,036	12,724
Финансиски побарувања	10	17,413	16,748
		813,453	717,765
Тековни средства			
Залихи	11	250,779	239,409
Побарувања од купувачи и останати побарувања	12	341,782	351,732
Побарувања за данок од добивка		5,679	3,329
Парични средства и еквиваленти	13	16,965	73,417
		615,205	667,887
Вкупно средства		1,428,658	1,385,652
Капитал и обврски			
Капитал			
Акционерски капитал	14	248,090	248,771
Резерви		218,201	175,933
Акумулирани добивки		428,973	467,576
		895,264	892,280
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	15	160,363	200,183
		160,363	200,183
Тековни обврски			
Позајмици	15	91,970	68,563
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	16	280,433	223,658
Обврска за данок на добивка		628	968
		373,031	293,189
Вкупно обврски		533,394	493,372
Вкупно капитал и обврски		1,428,658	1,385,652

Овие посебни финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на ден 03 март 2017 година и се потпишани во негово име од:

Г-дин Симон Наумоски,
Претседател на Одбор на директори

Г-дин Иван Стрезоски
Финансиски Директор

Придружните белешки се составен дел на овие посебни финансиски извештаи

Посебни финансиски извештаи
31 декември 2016

Извештај за сеопфатната добивка

	Бел.	Година што завршува на	
		31 декември 2016 000 МКД	31 декември 2015 000 МКД
Приходи од продажба	17	1,559,076	1,520,979
Останати деловни приходи	18	42,353	73,491
Набавна вредност на продадени стоки		(14,279)	(21,353)
Материјали, енергија и резервни делови	19	(1,017,380)	(938,195)
Трошоци за користи на вработените	20	(253,429)	(244,063)
Амортизација и депрецијација	5, 6	(114,957)	(102,839)
Останати деловни трошоци	21	(201,806)	(218,277)
Промени на залихите на готови производи	11	30,335	1,571
Добивка од оперативно работење		29,913	71,314
Финансиски приходи	22	1,662	4,686
Финансиски расходи	22	(11,295)	(11,778)
Финансиски (расходи), нето		(9,633)	(7,092)
Добивка пред оданочување		20,280	64,222
Данок на добивка	23	(2,196)	(7,535)
Нето добивка за годината		18,084	56,687
Останата сеопфатна добивка за годината:			
Промена на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба	9,14	3,312	1,000
Вкупна сеопфатна добивка за годината		21,396	57,687
Заработувачка по акција	24		
- Основна и разводнета (Денари по акција)		236	739

Посебни финансиски извештаи
31 декември 2016

Извештај за промените во капиталот

	000 МКД			
	Акционер-ски капитал	Резерви	Акум. добивки	Вкупно
На 01 јануари 2016 година	248,771	175,933	467,576	892,280
<i>Трансакции со сопствениците</i>				
Распоред на акумулирани добивки (Бел.14)	-	40,056	(40,056)	-
Откупени сопствени акции (Бел.14)	(681)	(1,100)	-	(1,781)
Објавени дивиденди (Бел.14)	-	-	(16,631)	(16,631)
<i>Вкупно трансакции со сопствениците</i>	<i>(681)</i>	<i>38,956</i>	<i>(56,687)</i>	<i>(18,412)</i>
Добивка за годината	-	-	18,084	18,084
Останата сеопфатна добивка (Бел.9,14)	-	3,312	-	3,312
Вкупна сеопфатна добивка	-	3,312	18,084	21,396
На 31 декември 2016 година	248,090	218,201	428,973	895,264
На 01 јануари 2015 година	248,771	132,987	466,674	848,432
<i>Трансакции со сопствениците</i>				
Распоред на акумулирани добивки (Бел.14)	-	38,804	(38,804)	-
Поништување на откупени сопствени акции (Бел.14)	-	3,271	(3,271)	-
Корекција на грешка (Бел.14)	-	(129)	129	-
Објавени награди на членови на УО (Б.14)	-	-	(6,151)	(6,151)
Објавени дивиденди (Бел.14)	-	-	(7,688)	(7,688)
<i>Вкупно трансакции со сопствениците</i>	<i>-</i>	<i>41,946</i>	<i>(55,785)</i>	<i>(13,839)</i>
Добивка за годината	-	-	56,687	56,687
Останата сеопфатна добивка (Бел.9,14)	-	1,000	-	1,000
Вкупна сеопфатна добивка	-	1,000	56,687	57,687
На 31 декември 2015 година	248,771	175,933	467,576	892,280

Посебни финансиски извештаи
31 декември 2016

Извештај за паричните текови

	Бел.	Година што завршува на 31 дек.	
		2016	2015
		000 МКД	000 МКД
Добивка пред оданочување		20,280	64,222
<u>Усогласување за:</u>			
Депрецијација и амортизација	5, 6	114,957	102,839
Приходи од отпис на обврски и работи од добавувачи	18	(15,821)	(15,730)
Приходи од продажба на недви.постројки и опрема	18	(2,304)	(54,206)
Приходи од дивиденди	18	(735)	(36)
(Вишоци) / кусоци по попис, нето	18,21	851	10
Приход од ослободување на резерв.на побарувања	18	(8,256)	(277)
Приходи од добиени гратис производи	18	(3,558)	-
Нето сег.вред.на продадени недвиж, постројки и опрема	21	-	33,812
Загуби од оштетување на побарувања	21	628	7,198
Приходи од камати	22	(1)	(50)
Расходи по камати	22	9,318	8,317
Добивка пред промени во оперативниот капитал		115,359	146,099
<i>Промени во оперативниот капитал:</i>			
Залихи		(8,663)	8,137
Побарувања од купувачи и останати побарувања		17,578	(29,065)
Девизни средства за акредитиви	13	22,869	30,386
Обврски кон добавувачи и останати обврски		72,596	61,097
		219,739	216,654
(Платени) камати		(9,318)	(8,317)
(Платен) данок од добивка		(4,886)	(18,770)
		205,535	189,567
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(201,643)	(283,378)
Приливи од продажба на недвиж,постројки и опрема		2,304	54,206
Набавка на нематеријални средства		(248)	-
Приливи од дивиденди		735	36
Дадени позајмици, нето		(5,442)	(10,400)
Вложување во подружници		-	(4,317)
Приливи по камати		1	50
		(204,293)	(243,803)
Финансиски активности			
Приливи од позајмици		(331,306)	211,876
(Отплата на) позајмици		314,893	(121,228)
Исплатени дивиденди и награди на членови на УО		(16,631)	(19,796)
Откупени сопствени акции		(1,781)	-
		(34,825)	70,852
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		(33,583)	16,616
Парични средства и еквиваленти на почетокот		49,137	32,521
Парични средства и еквиваленти на крајот	13	15,554	49,137

Белешки кон посебните финансиски извештаи

1 Општи информации

Прехрамбена индустрија Витаминка АД Прилеп (во понатамошниот текст Друштвото) е Акционерско друштво регистрирано во Република Македонија. Седиштето на Друштвото е во Прилеп на ул.Леце Котески бр.23. Основна дејност на Друштвото опфаќа производство и продажба на стоки за широка потрошувачка од прехранбената индустрија.

Просечниот број на вработени во Друштвото за годината која завршува на 31 декември 2016 година изнесува 653 лица (2015: 633 лица).

Друштвото го претставува мнозинството на Групациската Витаминка а.д., Прилеп и подружниците. Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2016 и 2015, подружниците учествуваат со помалку од 5% во вкупните приходи и вкупната актива на Групациската.

Друштвото е Матично Друштво – основач и единствен сопственик на следниве правни субјекти:

- Вибро ДОО, Прилеп,
- Викарди ДООЕЛ, Битола
- Ведрина 2 ДОО, Белград, и
- Витаминка ЕООД, Софија

Повеќе детали се објавени во Белешката 8 во продолжение на овие посебни финансиски извештаи.

Акциите на Друштвото се котирали на редовниот пазар на Македонска берза на хартии од вредност.

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие посебни финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004 ... 06/2016) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Основа за подготовка (продолжува)**

Посебните финансиски извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ прифатени и објавени во Република Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и оценките се значајни за посебните финансиски извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи претставуваат посебни финансиски извештаи на Матичното Друштво и не ги вклучуваат финансиските извештаи на неговите подружници. Вложувањето на Матичното Друштво во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување.

Друштвото ја води сметководствената евиденција и подготвува финансиски извештаи во локалната валута – Македонски Денар (МКД или Денар) која претставува функционална и презентацииска валута.

Посебните финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2016 и 2015 година. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено. Онаму каде што е неопходно направени се прилагодувања во презентацијата на споредбените податоци со цел истата да одговара на презентацијата на тековните податоци.

2.2 Известување по сегменти

Деловен сегмент претставува група на средства и деловни активности за обезбедување на производи и услуги, кои се подложни на ризици различни од оние кај други деловни сегменти. Географскиот сегмент пак обезбедува производи и услуги во рамки на одредено економско опкружување подложно на ризици различни од оние кај другите географски сегменти.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

2.3 Странски валути

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по средниот курс на Народна Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2016	31 декември 2015
1 УСД	58.3258 Денари	56.3744 Денари
1 ЕУР	61,4812 Денари	61,5947 Денари
1 GBP	71.8071 Денари	83.4617 Денари
1 ЦХФ	57.2504 Денари	56.9583 Денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентираат по набавна односно претпоставена набавна вредност намалена за акумулираната депрецијација и резервирањето поради оштетување, доколку постои. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност на одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата кои се ревалоризирани во периодите пред 2005 година, по пат на примена на коефициенти за индексирање утврдени од страна на Државниот Завод за Статистика.

Цената на чинење на средствата, изградени во сопствена режија, се состои од трошокот за материјал, директна работна сила и соодветни општи производни трошоци.

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога трошокот на ставката може разумно да се измери.

Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во Извештајот за сеопфатната добивка во текот на периодот во кој се јавуваат.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Недвижности, постројки и опрема (продолжува)**

Не се пресметува депрецијација на земјиштето и инвестициите во тек. Депрецијацијата на останатите ставки на недвижностите и опремата се пресметува пропорционално, со цел, да се распредели набавната или претпоставената набавна вредност до нивните резидуални вредности низ проценетиот век на употреба, како што следи:

Градежни објекти	20-25 години
Погонска опрема	5-10 години
Останата опрема и моторни возила	2-5 години

Резидуалните вредности на средствата и проценетиот век на употреба се прегледуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на известување. Кога евидентирано износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ.

Приходите или расходите поврзани со отуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите со евидентирано износ. Разликите се вклучени во Извештајот за сеопфатната добивка во периодот кога настануваат.

2.5 Нематеријални средства

Нематеријални средства стекнати од страна на Друштвото, со дефиниран век на употреба, се мерат според набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и загуби од оштетување.

Последователните набавки се капитализираат само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери.

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи, контролирани од страна на Друштвото и кои најверојатно ќе создадат економски користи што ќе ги надминат трошоците после една година, се признаваат како нематеријални средства. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи пропорционална метода во текот на период од пет години.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****2.6 Оштетување на нефинансиските средства**

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираните износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребната вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа невозможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Вложувања во подружници

Стекнувањето на подружниците е евидентирано според методот на набавна вредност, при што трошокот за стекнувањето претставува објективна вредност на дадените средства, издадените акции или превземените обврски на датумот на стекнувањето, вклучително и непосредните расходи направени за целите на стекнувањето. Вложувањето на Друштвото во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување.

2.8 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања, финансиски средства кои се чуваат до доспевање и финансиски средства расположиви за продажба. Класификацијата зависи од целите за набавка на финансиските средства. Раководството ги класифицира финансиските средства во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства наменети за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел да се продаде во краток рок. Средствата во оваа категорија се класифицираат како тековни средства. Со состојба на 31 декември 2016 и 2015 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Вложувања чувани до доспевање се не-деривативни финансиски инструменти со фиксни периоди на отплата и со фиксен период на доспевање кои Друштвото има намера и можност да ги чува до периодот на доспевање. Со состојба на 31 декември 2016 и 2015 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)***Кредити и побарувања*

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен за оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на Извештајот за финансиската состојба. Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на Извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства освен ако раководството нема намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството. Финансиските средства кои се признаваат според објективна вредност преку добивки или загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста. Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се последователно евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се признаваат според објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат по нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Добивките или загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во добивки / загуби во периодот кога настануваат. Приходите од дивиденди се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во извештајот за сеопфатна добивка како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност во периодот на кој се однесуваат. Каматите од средствата расположливи за продажба, пресметани врз основа на ефективната каматна стапка се признаваат во добивки/загуби како финансиски приходи. Приходи од дивиденди од финансиските средства расположливи за продажба се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)***Дефинирање на финансиските средства*

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Оштетувањето на финансиските средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средствата и дека настанот има влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентираните износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба се намалува преку тековните добивки или загуби.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На секој датум на Извештајот за финансиската состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во подточка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од сеопфатната добивка и се признава како добивка или загуба за периодот.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби.

2.9 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.10 Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција. Трошокот на материјалите и резервните делови се утврдува користејќи ја методата на пондериран просек и вклучува трошоци направени за нивна набавка, достава до постоечката локација и состојба на употреба. Трошокот на производите и производството во тек вклучува и соодветен дел на општи трошоци врз основа на нормалниот оперативен капацитет.

2.11 Побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени стоки во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни побарувања.

Овие побарувања и позајмици иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања и позајмици според нивните оригинални услови на плаќања. Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Значајните должници се тестираат за оштетување на индивидуална основа. Останатите побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик се проценуваат групно.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања (продолжува)

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираните износ на средството со признавање на поврзаните загуби со признавање на резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки/загуби. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува наспроти неговото резервирање. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признава како тековна добивка.

2.12 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

2.13 Капитал, резерви и акумулирани добивки/загуби

(а) Акционерски капитал

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

(б) Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани како намалување (нето од данокот), на приливите од емисијата.

(в) Сопствени акции

Кога Друштвото откупува свој акционерски капитал, платените надомести се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надомести се вклучуваат во акционерскиот капитал.

(г) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони, задолжителни резерви и резерви од реинвестирана добивка се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на материјалните средства и финансиските средства расположливи за продажба, во случајот со ревалоризациони резерви како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото. Согласно со законската регулатива резервите може да се користат за покривање на загубите, за купување на сопствени акции и исплата на дивиденди.

(д) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****2.14 Финансиски обврски**

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со суштината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски по амортизирана набавнавредност. Овие финансиски обврски се состојат од обврски спрема добавувачи и останати обврски и позајмици.

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски.

Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот. Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.15 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивки или загубите во периодот во кој настанале.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****2.16 Наем**

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Плаќањата по основ на наем се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот.

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото како закуподавач суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во Извештајот за финансиската состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Односпред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.17 Тековен и одложен данок на добивка

Трошокот за данок на добивка за известувачкиот период претставува збир на тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Основа за пресметка и плаќање на тековниот данок на добивка по стапка од 10% претставува добивката пред оданочување утврдена во Извештајот за сеопфатна добивка, корегирана за одредени помалку искажани приходи и непризнаени трошоци за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Правните субјекти можат да ги употребат даночните загуби утврдени во тековниот период било за надомест на платениот данок во рамки на одреден период за надомест или пак за намалување или елиминирање на даночната обврска за наредните периоди.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Тековен и одложен данок на добивка (продолжува)***Одложен данок на добивка*

Одложен данок на добивка се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои исптите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен трошок се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен трошок се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка. Со состојба на 31 декември 2016 и 2015 година Друштвото нема евидентирано одложени даночни обврски односно средства.

2.18 Надомести за вработените*Придонеси за пензиско осигурување*

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во првиот и вториот пензиски столб кои се одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно соодветните домашни законски одредби, исплаќа на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден согласно законската регулатива. Друштвото не пресмета и не евидентира резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

- Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и
- Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Данок на додадена вредност (продолжува)**

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.20 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна процена на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корелираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна процена. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.21 Признавање на приходите и расходите

Приходите се мерат според објективната вредност на примениот надомест, односно надоместот што треба да се прими за продадените производи и стоки односно обезбедените услуги, нето од данокот на додадена вредност и евентуално одобрените продажни попусти. Приходите се признаваат кога сумата од приходите може прецизно да се измерат и се очекува дека економските користи од извршената трансакција ќе има прилив во Друштвото, кога направените трошоци или идни трошоци може прецизно да се измерат и се исполнети критериумите за различните активности на Друштвото.

Приходи од продажба на производи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приходи од наемнини

Приходи од наемнини на средства под оперативен наем се признаваат во добивките и загубите на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Непредвидените наемнини, доколку ги има, се признаваат како интегрален дел од вкупните приходи од наемнини во текот на наем периодот.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Признавање на приходите и расходите (продолжува)

Финансиски приходи и трошоци

Финансиските приходи се признаваат на временска основа која го одразува ефективниот принос на средствата.

Финансиските трошоци се состојат од трошоци за камата на обврските по позајмици и трошоци за камата на задоцнети плаќања. Трошоците за позајмици се признаваат во добивки или загуби со користење на методот на ефективна камата.

Приходи од дивиденди

Приходот од дивиденди се признава кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи. Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.22 Распределба на дивиденди

Распределбата на дивиденди на акционерите на Друштвото е евидентирана како обврска во финансиските извештаи во периодот кога тие се одобрени од акционерите на Друштвото.

2.23 Превземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во посебните финансиски извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, неизвесни средства не се евидентирани во посебните финансиски извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна процена на износот на загубата.

2.24 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде едниот субјект го контролира другиот субјект или има значајно влијание во донесувањето на финансиските и деловните одлуки на другиот субјект. Трансакциите на Друштвото со поврзани субјекти се однесуваат на трансакциите во редовниот тек на работењето.

2.25 Настани по датумот на известување

Настаните по датумот на известување кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на Друштвото на денот на Извештајот за финансиската состојба (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Оние настани по датумот на известување кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)

3 Управување со финансиски ризици**3.1 Фактори на финансиски ризици**

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни ризици од финансиски карактер, вклучувајќи кредитен ризик и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимализирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Управниот Одбор врз основа на претходно одобрени писмени политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, кредитниот ризик, употребата на вложувањата и пласманите на вишокот ликвидни средства.

3.2 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиска загуба на Друштвото доколку корисникот или договорната страна на финансискиот инструмент не успее да ги исполни своите договорни обврски. Кредитниот ризик настанува од побарувања од купувачи, депозити во банки и парични средства и парични еквиваленти.

Изложеноста на Друштвото на кредитен ризик е под влијание од страна на индивидуални карактеристики на секој клиент. Друштвото има воспоставени политики, за да се осигура дека продажбата на стоки и услуги е извршена на корисници со соодветна кредитна историја, односно Друштвото има воспоставени политики според кои кредибилитетот на секој дилер и клиент со поголеми нарачки е анализиран пред потпишување на договорот, додека малопродажбата целосно е однапред планирана.

Кај Друштвото не постои материјално значајна концентрација на кредитен ризик поради големиот број на клиенти и нивните различни профили кои се во различни индустрии и географски региони.

Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е ограничена на евидентираната вредност на финансиските средства признаени на датумот на Извештајот за финансиската состојба, кои се прикажани во следната табела:

	2016 000 МКД	2015 000 МКД
Класи на фин. средства - евидентирана вредност		
Финансиски средства расположливи за продажба	16,036	12,724
Финансиски побарувања	17,413	16,748
Побарувања од купувачи, нето	285,844	260,381
Парични средства и еквиваленти	16,965	73,417
	336,258	363,270

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.3 Ризик од ликвидност

Претпазливо управување со ризик од ликвидност имплицира одржување на доволно готовина и ликвидни хартии од вредност, потоа расположливост на извори на средства преку соодветно обезбедување на кредити и можност за навремена наплата на износите на побарувања од купувачи во рамките на договорените услови. Како резултат на динамичниот карактер на дејноста на Друштвото, Раководството настојува да обезбеди флексибилни извори на средства преку расположливи кредитни линии.

Табелите во продолжение ја прикажуваат преостанатата договорена доспеаност на финансиските обврски на Друштвото. Табелите се подготвени врз основа на недисконтираните готовински текови на финансиските обврски.

	31 декември 2016			
	Тековни	Нетековни		
	До 1 година 000 МКД	1 до 2 години 000 МКД	2 до 5 години 000 МКД	Подоцна од 5 години 000 МКД
Обврски кон добавувачи	233,926	-	-	-
Позајмици со камата	91,970	77,877	82,486	-
	325,896	77,877	82,486	-

	31 декември 2015			
	Тековни	Нетековни		
	До 1 година 000 МКД	1 до 2 години 000 МКД	2 до 5 години 000 МКД	Подоцна од 5 години 000 МКД
Обврски кон добавувачи	176,077	-	-	-
Позајмици со камата	67,961	67,739	132,444	-
Обврски за финансиски наем	602	-	-	-
	244,640	67,739	132,444	-

3.4 Пазарни ризици

Пазарен ризик е ризик од промени во пазарни цени, курсевите на странските валути и каматните стапки кои имаат влијае на приходите на Друштвото или на вредноста на финансиските инструменти. Целта на управување со пазарен ризик е управување и контрола на изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки и оптимизирање на поврат на средствата.

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународните пазари, и е изложено на ризик од курсни разлики кој се јавува од изложеноста кон различни валути, посебно во однос на Еврото и Доларот. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Раководството на Друштвото е одговорно за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Сметководствената вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валути е како што следи (000 МКД):

	2016	2015
Средства		
ЕУР	253,266	248,989
УСД	256	703
	<u>253,522</u>	<u>249,692</u>
Обврски		
ЕУР	285,859	302,197
УСД	4,901	-
ГБП	-	6
ЦХФ	32	23
	<u>290,792</u>	<u>302,226</u>

Анализа на сензитивноста на странски валути

	% на промена на курсот	Ефект врз финансискиот резултат 2016	Ефект врз резултат 2015
ЕУР	1%	(326)	(532)
УСД	5%	(232)	35
ГБП	1%	-	-
ЦХФ	1%	-	-

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. Негативен износ погоре означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај ако Денарот ја зголеми својата вредност во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. При намалување на вредноста на Денарот во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД, ефектот врз добивката или останатиот капитал е еднаков, но со обратен предзнак, како што е прикажано во табелата погоре (во илјади Денари).

Ризик од каматни стапки врз паричните текови и објективната вредност

Друштвото е изложено на ефектите на флукуациите на пазарните каматни стапки врз неговата финансиска состојба и паричните текови. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност. Постои значителна концентрација на позајмици со камата од локални финансиски институции на денот на известување. Флукуациите во пазарните каматни стапки, според кои средствата се позајмени, може да имаат неповолен ефект врз успешноста во финансирањето на Друштвото. Во исто време, Друштвото нема значителни пласирања на своите средства во орочени депозити и високо ликвидни хартии од вредност, кои носат дополнителен приход од камата.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

	2016	2015
Финансиски средства		
<i>Некаматносни</i>		
Финансиски средства расположливи за продажба	16,036	12,724
Финансиски побарувања	17,413	16,748
Побарувања од купувачи, нето	285,844	260,381
Парични средства и еквиваленти	1,458	24,398
	320,751	314,251
<i>Со фиксна каматна стапка</i>		
Парични средства и еквиваленти	-	-
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Парични средства и еквиваленти	15,507	49,019
	336,258	363,270
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни</i>		
Обврски кон добавувачи	233,926	176,077
<i>Со фиксна каматна стапка</i>		
Позајмици со камата	-	-
Обврски за финансиски наем	-	602
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици со камата	252,333	268,144
	486,259	444,823

Анализа на сензитивноста на каматни стапки

	Нето износ	2%	2016
Со променлива каматна стапка	(236,826)	(4,736)	-2%
			4,736
	Нето износ	2%	2015
Со променлива каматна стапка	(219,125)	(4,383)	-2%
			4,383

Позитивниот односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2%.

3.5 Ризик при управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со своите деловни активности според принципот на континуитет со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да се одржи или прилагоди структурата на капиталот, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик при управување со капитал (продолжува)

Показател на задолженост

Структурата на изворите на финансирање на Друштвото се состои од обврски, кои ги вклучуваат позајмиците обелоденети во Белешка 15, парични средства и еквиваленти и главнина, која се состои од уплатен капитал, ревалоризациони резерви, законски резерви и акумулирана добивка.

Раководството ја анализира структурата на изворите на финансирање на годишна основа како однос на нето обврските по позајмици во однос со вкупниот капитал. Нето обврските по кредити се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2016	2015
Позајмици со камата и обврски за финансиски наем	252,333	268,746
Парични средства и еквиваленти	(16,965)	(73,417)
Нето обврски	235,368	195,329
Капитал	895,264	892,280
	26%	22%

3.6 Процена на објективна вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Во следната табела се прикажани финансиските средства измерени според објективната вредност во Извештајот за финансиската состојба во согласност со хиерархијата на објективната вредност. Оваа хиерархија ги групира финансиски средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котираны цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Процена на објективна вредност (продолжува)

Финансиските средства кои се евидентирани по објективна вредност во Извештајот за финансиската состојба се групирани според нивото на хиерархија на објективната вредност како што следи (во илјади Денари):

31 декември 2016	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	15,384	-	652	16,036
31 декември 2015	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	12,072	-	652	12,724

Финансиските средства расположливи за продажба се состојат од учества во капиталот на домашни и странски правни субјекти.

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Разликата помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиска состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

	Евидентирана вр.		Објективна вр.	
	2016	2015	2016	2015
Средства				
Финансиски побарувања	17,413	16,748	17,413	16,748
Побарувања од купувачи, нето	285,844	260,381	285,844	260,381
Парични средства и еквиваленти	16,965	73,417	16,965	73,417
Вкупни средства	320,222	350,546	320,222	350,546
Обврски				
Обврски кон добавувачи	233,926	176,077	233,926	176,077
Позајмици со камата	252,333	268,144	252,333	268,144
Обврски за финансиски наем	-	602	-	602
Вкупни обврски	486,259	444,823	486,259	444,823

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се евидентираат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност, поради нивната краткорочна доспеаност.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Обврски спрема доверителите и обврски по кредити

Објективната вредност на обврските кон добавувачите и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност. Објективната вредност на позајмените со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки и специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 кон овие финансиски извештаи, од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засноваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување кај нефинансиски средства

Загуби од оштетување се признаваат во износ за кој евидентираната вредност на средството или единицата што генерира готовина го надминува надоместливиот износ. При утврдување на надоместливиот износ, Раководството ги проценува очекуваните цени, готовинските текови од секоја единица што генерира готовина и утврдува соодветна каматна стапка при пресметка на сегашната вредност на тие готовински текови.

Оштетување кај финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување за побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања врз основа на процена на загуби кои резултираат од неможноста купувачите да ги подмират своите обврски. При процена на соодветноста на загубата поради оштетување за побарувањата од купувачи, дадените позајмици и останатите побарувања, процената се темели врз доспевањето на салдото на сметката за побарувања и минатото искуство на отписи, кредитоспособноста на клиентите и промените во условите за плаќање за клиентите. Ова подразбира правење претпоставки за идните однесувања на клиентите, како и за идните приливи на парични средства. Доколку финансиските услови на клиентите се влошат, реалните отписи на тековно постоечките побарувања може да бидат повисоки од очекуваното, и може да го надминат нивото на загубите поради оштетување кои се досега признати.

Употребен век на средствата што се амортизираат

Раководството врши редовна проверка на употребниот век на средствата што се амортизираат на 31 декември 2016 година. Раководството проценува дека утврдениот употребен век на средствата ја претставува очекуваната употребливост (корисност) на средствата. Евидентираните вредности на овие средства се анализирани во Белешка 5.1, 5.2 и 6.

Залихи

Залихи се евидентираат по пониската помеѓу набавната вредност (цена на чинење) и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Значајни сметководствени проценки (продолжува)***Објективна вредност на финансиски средства*

Доколку пазарот на финансиски инструмент не е активен, Раководството ја утврдува објективната вредност со користење техники за процена. Во примената на техниките за процена, Раководството прави максимално искористување на пазарните инпути, и користи проценки и претпоставки кои се, колку што е можно, во согласност со податоците кои учесниците на пазарот ќе ги користат при определување на цената на инструментот. Во случај каде овие податоците не се видливи, Раководството ги проценува претпоставките на учесниците на пазарот при определување на цената на финансискиот инструмент. Овие проценки можат да се разликуваат од реалните цени кои можат да се постигнат во трансакција извршена под комерцијални услови на датумот на известување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

5. Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и градежни објекти	Опрема и останати средства	Аванси и инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност				
На 01 јануари 2015	541,143	810,416	10,272	1,361,831
Набавки	132,648	145,168	5,562	283,378
Продажби	(41,102)	(6,864)	-	(47,966)
На 31 декември 2015	632,689	948,720	15,834	1,597,243
Акумулирана депрецијација				
На 01 јануари 2015	203,633	668,562	-	872,195
Продажби	(9,059)	(5,095)	-	(14,154)
Депрецијација за годината	21,538	80,962	-	102,500
На 31 декември 2015	216,112	744,429	-	960,541
Набавна вредност				
На 01 јануари 2016	632,689	948,720	15,834	1,597,243
Набавки	1,062	-	200,581	201,643
Пренос од инвестиции во тек	54,186	156,883	(211,069)	-
Продажби	-	(6,829)	-	(6,829)
На 31 декември 2016	687,937	1,098,774	5,346	1,792,057
Акумулирана депрецијација				
На 01 јануари 2016	216,112	744,429	-	960,541
Продажби	-	(6,829)	-	(6,829)
Депрецијација за годината	24,591	89,991	-	114,582
На 31 декември 2016	240,703	827,591	-	1,068,294
Нето евидентирана вредност				
На 31 декември 2015	416,577	204,291	15,834	636,702
На 31 декември 2016	447,234	271,183	5,346	723,763

Продажба на недвижности, постројки и опрема

Во текот на 2016 година Друштвото продаде целосно амортизирана опрема за износ од 2,304 илјади Денари (2015: 54,206 илјади Денари) (Бел.18). Нето евидентираната вредност на опремата продадена во претходната - 2015 година изнесува 33,811 илјади Денари (Бел.21).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2016 и 2015 година, авансите за, и инвестициите во тек се состојат од:

	2016	2015
Вложувања во градежни објекти	2,109	1,560
Вложувања во опрема	3,237	14,274
	5,346	15,834

Залог врз недвижности, постројки и опрема

Со состојба на 31 декември 2016 ии 2015 година дел од недвижностите, постројките и опремата кој се состои од хали, магацини, деловен простор и опрема, чија проценета вредност е утврдена на износ од 9,500,000 ЕУР (денарска противвредност од 585,150 илјади Денари) е ставен под залог за одобрените кредити од финансиските институции (види Белешка 15 и 25).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

6 Нематеријални средства

<i>Компјутерски софтвер</i>	Набавна вредност	Акумул. амортизација	Нето вредност
На 01 јануари 2015	2,602	(1,559)	1,043
Амортизација за годината	-	(339)	(339)
На 31 декември 2015	2,602	(1,898)	704
На 01 јануари 2016	2,602	(1,898)	704
Набавки	248	-	248
Амортизација за годината	-	(375)	(375)
На 31 декември 2016	2,850	(2,273)	577

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на известувањето за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	Кредити и побарувања	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2016			
Средства според Извештајот за финансиската состојба			
Хартии од вредност и удели во капиталот	-	16,036	16,036
Финансиски побарувања	17,413	-	17,413
Побарувања од купувачи, нето	285,844	-	285,844
Парични средства и еквиваленти	16,965	-	16,965
	320,222	16,036	336,258

	Ост. Фин. Обв.по аморт.наб.вр.	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба		
Позајмици	252,333	252,333
Обврски кон добавувачи	233,926	233,926
	486,259	486,259

	Кредити и побарувања	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2015			
Средства според Извештајот за финансиската состојба			
Хартии од вредност и удели во капиталот	-	12,724	12,724
Финансиски побарувања	16,748	-	16,748
Побарувања од купувачи, нето	260,381	-	260,381
Парични средства и еквиваленти	73,417	-	73,417
	350,546	12,724	363,270

	Ост. Фин. Обв.по аморт.наб.вр.	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба		
Позајмици	268,144	268,144
Обврски за финансиски наем	602	602
Обврски кон добавувачи	176,077	176,077
	444,823	444,823

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

8 Вложувања во подружници

	% од учест.	Земја на основање	31 декември 2016	31 декември 2015
Вибро ДОО Прилеп	100%	Македонија	3,010	3,010
Ведрина 2 ДОО Белград	100%	Србија	309	309
Витаминка ЕООД Софија	100%	Бугарија	3	3
Викарди ДОО Битола	100%	Македонија	52,342	47,565
			55,664	50,887

Движењето на сметката на вложувања во подружници за 2016 и 2015 година е како што следи:

	2016	2015
На 01 јануари	50,887	543
Зголемување на влог со конверзија на позајмици – Викарди (Бел.10)	4,777	44,488
Зголемување на влог во парични средства – Викарди	-	4,317
Пренос од вложување во придружени друштва во подружници – Викарди	-	1,539
На 31 декември	55,664	50,887

9 Финансиски средства расположливи за продажба

	2016	2015
Вложувања во хартии од вредност во домашни правни субјекти		
- Котирани	15,384	12,072
- Некотирани	652	652
	16,036	12,724

Движењето на сметката на овие вложувања во текот на 2016 и 2015 година е како што следи:

	2016	2015
На 01 јануари	12,724	11,724
Промени во објективната вредност:		
-Признаени во останата сеопфатна добивка (Бел.14)	3,312	1,000
На 31 декември	16,036	12,724

10 Финансиски побарувања

	2016	2015
Долгорочни позајмици на поврзани друштва		
- Викарди Доо Битола	17,413	16,748
	17,413	16,748

Во текот на 2016 година, Друштвото одобри нови позајмици во износ од 5,442 илјади Денари (2015: 11,019 илјади Денари). Не се евидентирани наплати на позајмици во текот на 2016 година (2015: наплатено 619 илјади Денари). Во текот на 2016 година Друштвото изврши конверзија на дел од салдото на овие побарувања во учество во капиталот на овој субјект во износ од 4,777 илјади Денари (2015: 44,488 илјади Денари) (Белешка 8).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

11 Залихи	2016	2015
Материјали	108,189	117,185
Ситен инвентар и резервни делови	71,857	79,843
Готови производи	69,009	38,635
Трговски стоки	1,724	3,746
	250,779	239,409

Нето ефектот на вишоците / кусоци кај готовите производи врз промената на вредноста на залихите изнесува 39 илјади Денари (2015: 10 илјади Денари).

12 Побарувања од купувачи и останати побарувања	2016	2015
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	71,912	88,901
Странски купувачи	221,070	186,874
	292,982	275,775
Намалено за: резервирања за оштетувања	(7,138)	(15,394)
	285,844	260,381
Останати тековни побарувања		
Аванси на добавувачи	26,788	64,360
Побарувања за ДДВ	19,240	20,748
Однапред платени трошоци	8,538	5,086
Побарувања од вработени	1,255	1,157
Останати побарувања	117	-
	55,938	91,351
	341,782	351,732

Старосна структура и квалитет на портфолиото на побарувањата

Салдото на побарувањата од купувачите на датумот на известување може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

31 декември 2016	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	96,169	189,675	7,138	292,982
Исправка на вредност	-	-	(7,138)	(7,138)
Нето евидентирана вредност	96,169	189,675	-	285,844
31 декември 2015				
Набавна вредност	94,662	165,719	15,394	275,775
Исправка на вредност	-	-	(15,394)	(15,394)
Нето евидентирана вредност	94,662	165,719	-	260,381

Старосната структура на доспеаните, неоштетени побарувања на датумите на известување е како што следи:

	2016	2015
Од 1 - 3 месеци	112,821	96,834
Од 3 - 6 месеци	30,338	12,528
Од 6 - 12 месеци	30,635	56,276
Над 1 година	15,881	81
	189,675	165,719

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)**

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Резервирање поради оштетување

Движењето на сметката на резервирањата од оштетувања на побарувања од купувачи во текот на 2016 и 2015 година е како што следи:

	2016	2015
На 01 јануари	15,394	8,473
Тековен расход од оштетување (Белешка 21)	-	7,198
Приход од ослободување на резервација (Белешка 18)	(8,256)	(277)
На 31 декември	7,138	15,394

Во текот на 2016 година, Друштвото отпиша, непосредно на товар на тековните расходи, целосно ненаплатливи побарувања во износ од 628 илјади Денари (Белешка 21).

13 Парични средства и еквиваленти

	2016	2015
Девизни сметки кај домашни банки	12,676	38,538
Денарски сметки кај домашни банки	2,831	10,481
Готовина во благајна	47	118
Вклучено во пар.средства и еквивал. во Извештајот за паричниот тек	15,554	49,137
Девизни средства во домашни банки наменети за плаќање на акредитиви	1,411	24,280
	16,965	73,417

14 Капитал

Акционерски капитал

На 31 декември 2016 и 2015 година регистрираниот акционерски капитал на Друштвото изнесува 248,771 илјади Денари. Истиот е поделен на 76,720 запишани и во целост платени обични акции со номинална вредност од 52.78 Евра по акција. Структурата на акционерскиот капитал на датумите на известување е како што следи:

	2016	2015
Симон Наумоски	29.52%	29.48%
Сашо Наумоски	7.03%	7.03%
Кирил Божиновски	6.05%	6.04%
Стеван Игнатовски	5.99%	5.98%
Марика Наумоска	5.22%	5.21%
Наташа Стојковска	5.12%	5.12%
Останати	41.07%	41.14%
	100%	100%

Промените во акционерскиот капитал во текот на 2016 и 2015 година се како што следи:

	<u>Број на акции</u>			<u>Износ (во 000 мкд)</u>		
	Во оптек	Сопствени	Вкупно	Во оптек	Сопствени	Вкупно
01 јануари 2015	76,720	610	77,330	246,809	1,962	248,771
Поништување на сопствени акции	-	(610)	(610)	-	(1,962)	(1,962)
Зголемување на номинал.вредност	-	-	-	1,962	-	1,962
31 декември 2015	76,720	-	76,720	248,771	-	248,771
01 јануари 2016	76,720	-	76,720	248,771	-	248,771
Откуп на сопствени акции	(210)	210		(681)	681	-
31 декември 2016	76,510	210	76,720	248,090	681	248,771

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Капитал (продолжува)

Резерви

Движењето на сметките на резервите во текот на 2016 и 2015 година е како што следи:

	Ревалор. резерви	Задолжителни резерви	Резерви за сопств.акции	Вкупно
01 јануари 2015	1,803	128,304	2,880	132,987
Распределба на акумулирани добивки	-	38,804	-	38,804
Поништување на сопствени акции	-	-	3,271	3,271
Корекција на грешка	-	(129)	-	(129)
Ефект од вред.на вложув. (Бел.9)	1,000	-	-	1,000
31 декември 2015 / 01 јануари 2016	2,803	166,979	6,151	175,933
Распределба на акумулирани добивки	-	40,056	-	40,056
Откуп на сопствени акции	-	-	(1,100)	(1,100)
Ефект од вред.на вложув. (Бел.9)	3,312	-	-	3,312
31 декември 2016	6,115	207,035	5,051	218,201

Дивиденди

Во текот на годината Друштвото објави и исплати дивиденди во вкупен износ од 16,631 илјади Денари (2015: 7,688 илјади Денари) вклучително и даноци во износ од 1,109 илјади Денари (2015: 769 илјади Денари).

15 Позајмици

	2016	2015
Долгорочни позајмици со камата и обв.по фин.наем		
Европска банка за обнова и развој (ЕБОР) 3,000,000 ЕУР со варијабилна каматна стапка	138,333	175,530
Европска банка за обнова и развој (ЕБОР) 2,500,000 ЕУР со варијабилна каматна стапка	61,481	92,392
Европска банка за обнова и развој (ЕБОР) во вкупен износ од 500,000 ЕУР со варијабилна каматна стапка	30,740	-
Обврски за долгорочен финансиски наем	-	602
Вкупно долгорочни позајмици	230,554	268,524
Намалено за: тековна доспеаност	(70,191)	(68,341)
Долгорочен дел	160,363	200,183
Краткорочни позајмици со камата и обв.по фин.наем		
Комерцијална банка во вкупен износ од 30,000 илјади денари	16,708	-
Шпаркасе банка во вкупен износ од 30,000 илјади денари	5,000	-
Обврски по кредитни картички со варијабилна каматна стапка	71	222
Вкупно краткорочни позајмици	21,779	222
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици со камата	70,191	68,341
Краткорочни позајмици и тековно доспев.на долгор.поз,	91,970	68,563
Се вкупно позајмици и фин.наем	252,333	268,746

Прегледот на доспевањето на обврските по позајмици и финансиски наеми е презентираан во Белешката 3.3. Одобрените позајмици со камата се обезбедени со дел од недвижностите на Друштвото (види исто Белешки 5.1 и 25).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

16 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2016	2015
Добавувачи		
Домашни добавувачи	173,688	141,773
Странски добавувачи	60,238	34,304
	233,926	176,077
Останати тековни обврски		
Обврски за дополнително одобрени работи и супер работи	21,547	23,630
Плати, персонален данок и придонеси од плати	20,995	20,390
Обврски за дивиденди	606	700
Обврски за оперативен лизинг	172	-
Останати обврски	3,187	2,861
	46,507	47,581
	280,433	223,658

17 Приходи од продажба

	2016	2015
Продажба на домашен пазар	841,601	822,396
Продажба на странски пазари:		
Балкан	656,555	644,528
Европа	44,004	30,570
Канада и САД	11,958	14,680
Австралија	3,074	3,213
Блиски исток	1,243	1,415
Останати	641	4,177
	717,475	698,583
	1,559,076	1,520,979

Горните податоци се прикажани во нето износи, намалени за одобрените работи на купувачите во вкупен износ од 125,140 илјади денари (2015: 96,792 илјади денари).

18 Останати деловни приходи

	2016	2015
Добиени работи од добавувачи	12,362	4,209
Приход од ослободување на резервација (Бел.12)	8,256	277
Приходи од рекламен материјал	6,323	-
Приходи од добиениgratis производи	3,558	-
Приходи од отпис на обврски	3,459	11,521
Приходи од наплатени штети	2,559	2,208
Приходи од продажба на недвиж, постројки и опрема (Бел. 5)	2,304	54,206
Приходи од дивиденди	735	36
Вишоци по попис	385	350
Останати приходи	2,412	684
	42,353	73,491

19 Материјали, енергија и резервни делови

	2016	2015
Потрошени суровини и материјали	944,652	864,797
Енергија	43,088	44,339
Резервни делови	29,640	29,059
	1,017,380	938,195

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

20 Трошоци за користи на вработените

	2016	2015
Бруто плати	234,092	226,901
Останати со закон утврдени надоместоци	19,337	17,162
	253,429	244,063

Останатите задолжителни надоместоци спрема вработените се однесуваат главно на надоместоците за регреси за годишен одмор, отпремнини при пензионирање, разни видови помош и сл.

21 Останати деловни трошоци

	2016	2015
Промоција, пропаганда, реклами и репрезентација	84,247	69,175
Останати услуги	25,863	19,728
Транспортни услуги	25,443	19,609
Услуги	14,931	12,452
Трошоци за одржување	13,328	14,382
Трошоци за службени патувања	11,105	14,853
Премии за осигурување	9,032	7,648
Банкарски трошоци на платниот промет	4,002	3,962
Наемнини	2,094	1,247
Надворешни услуги за изработка на производи	1,360	1,765
Отпис на залиха	1,236	677
Трошоци за саеми	509	1,379
Загуби поради оштетување и отпис на кратк. побарувања (Бел. 12)	628	7,198
Неотпишана вредност на продадени основни средства (Бел. 5)	-	33,811
Останати расходи	8,028	10,391
	201,806	218,277

22 Финансиски приходи и расходи

	2016	2015
Приходи		
Приходи од камати	1	50
Позитивни курсни разлики	1,661	4,636
	1,662	4,686
Расходи		
Расходи по камати	(9,318)	(8,317)
Негативни курсни разлики	(1,977)	(3,461)
	(11,295)	(11,778)
Финансиски (расходи), нето	(9,633)	(7,092)

23 Данок на добивка

Усогласувањето на вкупниот данок на добивка според Извештајот за сеопфатната добивка за 2016 и 2015 е како што следи:

	2016	2015
Добивка пред оданочување	20,280	64,222
Усогласување за:		
Неодбитни трошоци за даночни цели	49,987	49,932
Даночен кредит за реинвестирана добивка	(40,055)	(38,804)
Даночен кредит за наплатени претходно отпишани побарувања	(8,256)	-
Основа за оданочување	21,956	75,350
Тековен данок на добивка по стапка од 10%	2,196	7,535
<i>Ефективна даночна стапка</i>	<i>10.83%</i>	<i>11.73%</i>

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

24 Заработувачка по акција

Заработувачката по акција (основна и разводнета) е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции, со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2016	2015
Добивка за имателите на обични акции	18,084	56,687
Пондериран просечен број на обични акции во оптек	76,667	76,720
Заработувачка по акција – основна и развод. (МКД по акција)	236	739

25 Неизвесни и превземени обврски

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2016, нема судски постапки покренати против Друштвото (2015: 1,633 илјади Денари). На датумот на овие финансиски извештаи, не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Друштвото редовно ги анализира можните ризици од загуби по основ на тековните судски спорови.

Заложени средства

Со состојба на 31 декември 2016 и 2015 година Друштвото има заложено дел од своите градежни објекти и опрема со проценета вредност од Еур 9,500,000 (585,150 илјади Денари) како обезбедување за позајмените средства со камата од Европската Банка за обновa и развој (ЕБОР) (види исто Белешки 5.1 и 15)

Финансиски договорни обврски

Согласно склучениот договор за кредит со ЕБОР, Друштвото е должно, во текот на целиот период на отплата на долгот, да ги одржи следните соодветни финансиски показатели:

- а. Показател на задолженост, помалку од 0.6
- б. Показател на тековен коефициент, повисоко од 1.2
- ц. Добивка пред камата и даноци поделени со трошоци за камата повисоко од 3.0
- д. Показател на покриеност на долг, повисок од 1.4

Остварените показатели согласно одредбите од горенаведените договори се следните:

	2016	2015
а. Показател на задолженост	0.22	0.23
б. Показател на тековен коефициент	2.18	2.28
ц. Добивка пред камата и даноци поделени со трошоци за камата	3.18	8.72
д. Показател на покриеност на долг	1.43	2.28

Даночни обврски

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Друштвото подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да произлезат дополнителни даноци и трошоци. Врз основа на проценката на Раководството на денот на овие посебни финансиски извештаи не постојат услови за дополнителни потенцијални обврски по тој основ.

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на известување кои не се веќе признати во посебните финансиски извештаи.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

26 Известување по сегменти

Деловните активности на Друштвото се однесуваат на еден оперативен сегмент - производство и продажба на прехранбени производи. Деловните активности на Друштвото се вршат на територијата на Република Македонија и на странски пазари (Белешка 17).

27 Трансакции со поврзани субјекти

Подружници

Трансакциите со подружниците се извршени во согласност со тековните пазарни услови, цени и каматни стапки. Следната табела ги прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2016 и 2015 година.

	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
2016				
Вибро ДОО Прилеп	-	-	-	-
Витаминка БГ	5,845	77	26,791	1,974
Ведрина 2 ДОО Белград	58,683	-	57,665	360
Викарди ДОО Битола	17,413	-	-	-
Клучен раководен кадар	104	58	-	40,371
2015				
Вибро ДОО Прилеп	-	-	-	-
Витаминка БГ	4,013	182	20,291	-
Ведрина 2 ДОО Белград	48,466	404	48,228	8,460
Викарди ДОО Битола	16,748	-	-	-
Клучен раководен кадар	125	38	-	36,407
Клучен раководен кадар			2016	2015
Краткорочни надоместоци			40,371	36,407
Побарувања			104	125
Обврски			58	38

28 Настани по периодот на известување

По 31 декември 2016 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие посебни финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи, ниту пак настани кои се материјално значајни за објавување во овие посебни финансиски извештаи.

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на
31 декември 2016

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2016

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk